

Setem

CRÈDITS

Autoria:

Xènia Domínguez
SETEM Catalunya

Edició:

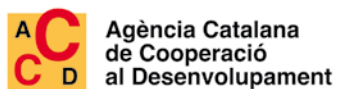
Carla Liébana
SETEM Catalunya

Disseny i maquetació:

Sergi Jiménez
tilagrafics@gmail.com

Barcelona, 2017

Amb el suport de:

ÍNDEX

5

Algunes xifres sobre l'adquisició de productes tèxtils i de roba de treball

6

La compra pública: una eina estratègica per garantir la responsabilitat social

7

Vulneracions de drets humans i ambientals a les cadenes de subministrament del tèxtil

8

Drets laborals establerts a la OIT que **no sempre es compleixen**

10

Les **10 mesures** que podeu adoptar des de la vostra institució per unes compres responsables

12

Quins **criteris socials i ambientals** concrets podeu incloure per a l'adquisició de productes tèxtils i roba de treball?

13

Què podeu fer des de la vostra institució?

La compra pública és una eina estratègica i valuosa

per millorar les condicions de vida de les persones que treballen a les cadenes de subministrament de la indústria del tèxtil i per promoure l'adquisició de productes lliures d'explotació i d'injustícies socials i ambientals.

ALGUNES XIFRES SOBRE L'ADQUISICIÓ DE PRODUCTES TÈXTILS I DE ROBA DE TREBALL

S'estima que la despesa pública en obres, subministraments i serveis de la Unió Europea és de 2 bilions d'euros l'any, xifra que representa al voltant del 19% del Producte Interior Brut (PIB) europeu¹. En el marc de la despesa en subministraments del sector públic, l'adquisició de productes tèxtils i de roba de treball mou un mercat immens. L'any 2015 es van consumir aproximadament 93.000 tones de roba de treball a la Unió Europea i es van gastar més de **8.600 milions d'euros**² en la confecció de roba laboral per vestir entre un quart i la meitat de persones treballadores europees.

Per la seva part, la Generalitat de Catalunya va adquirir productes tèxtils per un import total de més de **15,5 milions d'euros de 2011 a 2015** i l'Ajuntament de Barcelona adjudica aproximadament cada any **600 milions d'euros** en béns i serveis –gairebé la quarta part del pressupost anual-.

Les administracions i organismes públics, com a clients destacades de les empreses de vestuari laboral, tenen una gran capacitat d'influir significativament sobre la cadena de subministrament global i **promoure que els proveïdors apliquin pràctiques de producció cada cop més responsables.**

LA COMPRA PÚBLICA: UNA EINA ESTRATÈGICA PER GARANTIR LA RESPONSABILITAT SOCIAL

Els Principis Rectors sobre Empreses i Drets Humans són un marc de referència global, juntament amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides, on s'estableix que tant empreses, estats com institucions públiques tenen la responsabilitat de fomentar un treball digne per a totes les persones i un creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible. Alhora tenen la responsabilitat de protegir i respectar els drets humans i facilitar un major accés a les víctimes a la reparació en cas d'incompliment.

La nova llei 9/2017 de Contractes del Sector Públic (LCSP) recull la Directiva Europea 2014/24/UE i conté canvis importants que permeten introduir criteris de valoració que tinguin en compte aspectes socials i ambientals en les licitacions.

La llei regula el sistema de selecció de propostes deixant enrere la valoració principal de l'oferta amb un preu més baix, i incorporant criteris que poden tenir impactes positius sobre les condicions laborals de les persones treballadores en les cadenes de subministrament de la indústria tèxtil, així com mitigar i prevenir les vulneracions dels drets humans que s'hi cometien. D'aquesta manera, les administracions i organismes públics es converteixen en un exemple i en motor de transformació per un mercat lliure d'explotació i d'injustícies.

¹ Comissió Europea (2011). Indicadors de contractació pública 2010.

² *European Textiles & Workwear Market. The role of Public Procurement in making textiles circular* (2017). Rijkswaterstaat. Ministry of Infrastructure and the Environment.

VULNERACIONS DE DRETS HUMANS I AMBIENTALS A LES CADENES DE SUBMINISTRAMENT DEL TÈXIL

La globalització de l'economia ha canviat profundament les estratègies comercials d'empreses de tots els sectors. La deslocalització de la producció i la pressió per aconseguir preus més baixos i terminis d'entrega més curts es troben en la base de l'explotació que afecta milions de persones –el 80% de les quals són dones– als països productors de roba. A aquest fet s'afegeix la falta de transparència de les cadenes de subministrament que provoca un seguit de dificultats en el control de les actuacions laborals i socials de les empreses i dels impactes sobre el medi ambient. La subcontractació de tallers per realitzar parts importants del procés de manufactura agreuja encara més els diversos impactes ja esmentats.

Salaries de misèria, jornades laborals excessives, falta d'higiene i seguretat, repressió sindical, dificultats per la negociació col·lectiva, assetjament i violència verbal, física i sexual són només algunes de les vulneracions de drets humans presents a les cadenes de subministrament del tèxtil amb greus impactes socials.

A més, la petjada ecològica de la indústria és immensa i el seu impacte és tant global –per les emissions de CO₂– com local, a causa dels fertilitzants per fer créixer el cotó o de l'ús de substàncies químiques en la producció, que té efectes directes sobre les persones agricultores i treballadores. És una indústria que necessita una quantitat immensa d'aigua tant pel cultiu com durant la producció, i s'ha documentat que és una de les indústries que més contribueix a l'entrada de plàstics a l'oceà a través del rentat de roba, on es desprenen milers de microfibrilles plàstiques que arriben al mar.

DRETS LABORALS ESTABLERTS A LA ORGANITZACIÓ INTERNACIONAL DEL TREBALL QUE NO SEMPRE ES COMPLEIXEN

El treball s'escull lliurement

(OIT C105)

A Bangalore (Índia) hi ha documentats casos d'esclavitud moderna a les fàbriques tèxtils vinculats a la restricció de moviment, aïllament, intimidació, engany i abús de la vulnerabilitat de dones joves migrades.

Es respecten la llibertat sindical i el dret a la negociació col·lectiva

(OIT C87, C98)

Milers de treballadores tèxtils perden la seva feina cada any per intentar afiliar-se a un sindicat o millorar les condicions de treball. Algunes inclús perden les seves vides.

Les condicions de treball són segures i salubres

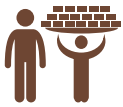
(OIT C155, R164)

Més de 1.000 persones van morir i més de 2.300 van resultar ferides en esfondrar-se l'edifici Rana Plaza a Bangla Desh que albergava 5 fàbriques tèxtils. La majoria de tragèdies podrien evitar-se.

No hi ha treball infantil

(OIT C138, C182)

Milers d'infants treballen a la indústria del tèxtil i del calçat per mantenir les seves famílies, perdent el dret a l'educació i perjudicant la seva salut.

Es paga un salari digne

(OIT C95, C131)

El salari mínim de la indústria tèxtil a Cambodja és de 72 euros mensuals, tot i que el salari digne per poder cobrir les necessitats bàsiques de les treballadores i les seves famílies és de 285 euros.

Les hores de treball no són excessives

(OIT C1)

Les jornades laborals s'allarguen fins a les 14 o 16 hores diàries. Les llargues jornades de treball repercuteixen en la salut de les persones i perjudiquen la vida familiar.

No es practica la discriminació

(OIT C100, C111)

El 80% de les persones treballadores a la indústria tèxtil són dones i les seves feines són pitjors remunerades - en alguns casos, no tenen accés a capacitació ni ascensos.

Es proporciona un treball regular

(OIT C95, C158)

2.000 treballadores van ser acomiadades a Indonèsia d'un dia per l'altre sense previ avís i sense rebre el pagament de salaris endarrerits ni indemnitzacions.

No es permet cap tracte sever o inhumà

(OIT C29, C105)

A l'Índia 1 de cada 7 treballadores tèxtils ha patit abús sexual i més del 75% afirma que no existeix cap procediment per investigar i castigar els casos d'assetjament o violència sexuals.

LES 10 MESURES QUE PODEU ADOPTAR DES DE LA VOSTRA INSTITUCIÓ PER UNES COMPRES RESPONSABLES

1. Tenir informació.

Conèixer les condicions de producció dels productes tèxtils que es volen adquirir és un element essencial per a la presa de decisions responsables sobre el consum que volem fer. Alhora, per intentar que els productes compleixin progressivament les garanties socials i ambientals que desitgem, és important conèixer els components dels productes i si s'han utilitzat substàncies químiques.

2. Qualitat-Preu.

La pressió per aconseguir preus més baixos és la principal causa de l'explotació laboral de les treballadores de la indústria tèxtil deslocalitzada. Valora la pluralitat de criteris, no únicament el concepte de preu més baix.

3. Subcontractació.

La subcontractació de la producció a països amb salaris més baixos pot anar acompanyada de vulneracions dels drets humans. Valora i puntua que els criteris socials i ambientals també s'apliquin a les empreses subcontractades.

4. Lotejar el contracte.

La nova llei obliga a dividir en lots el contracte per tal de facilitar l'accés al major nombre d'empreses, entre elles empreses d'Economia Social i Solidària i petites i mitjanes empreses que apliquen mesures de justícia social per la igualtat de gènere, la reinserció de persones desfavorides o excloses del mercat de treball, accions positives contra l'atur o l'exclusió social i la contractació laboral estable i digna.

5. Transparència.

Demandar i puntuar la transparència pel que fa a la publicació del nom de les fàbriques productores, els riscos detectats i les auditories realitzades és un pas molt important per conèixer la traçabilitat del producte i les condicions en les quals es produeix.

6. Codi de Conducta.

Demandar l'aportació del Codi de Conducta per part de l'empresa proveïdora i puntuar el nivell d'exigència en relació a les normes bàsiques de l'OIT i el seu sistema de verificació. La **Campanya Roba Neta** facilita un Codi de Conducta model amb les mínimes condicions que han de complir.

7. Sistemes de certificació socials i ambientals.

Alguns productes disposen de segells i certificacions socials i ambientals i de Comerç Just que poden ajudar a l'hora d'exercir un consum que compleixi amb les garanties que desitgem.

8. Auditories independents.

És necessari valorar i puntuar que el compliment del Codi de Conducta estigui verificat per un organisme auditor independent així com, en cas que s'hagin detectat violacions dels drets laborals, s'hagin implementat mesures i accions correctives.

9. Iniciatives *multi-stakeholder*.

Formar part d'iniciatives multipartita on participen sindicats, ONG i empreses tèxtils és un pas per establir mecanismes de credibilitat pel que fa a la verificació de polítiques de responsabilitat social d'empreses transnacionals.

10. Seguiment.

El procés de verificació de la responsabilitat social de les empreses en les cadenes de subministrament és crucial. Sense un monitoratge adequat les garanties socials i ambientals desitjades poden quedar en paper mullat. És necessària la implementació d'instruments de verificació transparents i efectius.

QUINS CRITERIS SOCIALS I AMBIENTALS CONCRETES PODEU INCLOURE PER A L'ADQUISICIÓ DE PRODUCTES TÈXTILS I ROBA DE TREBALL?

Críteris socials relatius a la promoció i protecció dels drets humans

És important assegurar que empreses, productors i fàbriques subcontractades que operen a altres països ofereixen garanties que els tèxtils i la seva producció s'han elaborat en condicions laborals dignes. Els criteris tracten de garantir, com a mínim, el compliment de les normes bàsiques de l'OIT i la Declaració Universal dels Drets Humans, optant per alternatives com el Comerç Just per a aquells productes en què existeixi aquesta alternativa al mercat.

La **Fair Wear Foundation** és una organització holandesa que promou unes condicions laborals dignes en la indústria tèxtil. Està formada per associacions empresarials del sector tèxtil, sindicats i ONG i actua

principalment als països productors del Sud. Les empreses adherides a la fundació han d'acceptar un codi de conducta i la supervisió del seu compliment per part d'auditors independents.
www.fairwear.org

En alguns casos, les certificacions no garanteixen el compliment dels drets laborals. Aquí dos exemples en què la certificació SA 8000 està vinculada a dues grans tragèdies.

Rana Plaza:

Les auditories de dues fàbriques de

l'edifici Rana Plaza no van identificar la seva construcció il·legal que va causar la mort de 1.130 persones i més de 2.500 ferides en esfondrar-se el 24 d'abril de 2013 a Bangla Desh.

Ali Enterprises:

El 20 d'agost de

2012 la fàbrica Ali Enterprises va ser certificada amb l'estàndard SA 8000. Això va ser tres setmanes abans de l'incendi més greu de la indústria de la roba, on van morir 254 persones i van resultar ferides de gravetat 55 més, al Pakistan.

- Certificacions d'organitzacions de Comerç Just: **World Fair Trade Organization (WFTO)** o **Coordinadora de Comercio Justo**.
- Codi de Conducta i la seva verificació independent: **Fair Wear Foundation** o equivalent.
- Certificats basats en el compliment de Codis de Conducta: **SGE 21, SA 8000, Made in Green** o equivalent.
- Certificació i informe d'**auditoria independent**.

També cal tenir en compte l'opció de contractar empreses d'Economia Social i Solidària i petites i mitjanes empreses que produeixen o confeccionen localment els tèxtils. Aquestes empreses es caracteritzen per aplicar mesures de justícia social i on prevalen les persones sobre el capital. En aquest cas, és important acreditar que les empreses apliquen mesures per la igualtat de gènere, la reinserció de persones desfavorides o excloses del mercat de treball, accions positives contra l'atur o l'exclusió social i la contractació laboral estable i digna.

- Sol·licitar que com a mínim s'hagi elaborat el **Balanç Social** bàsic o que es presenti una **relació de categories professionals i conceptes salarials** del personal que executarà el contracte desagregat per sexe.
- Promoure un **salari per sobre del conveni** de referència.
- Considerar **l'estabilitat en la plantilla** de les persones treballadores de l'empresa contractista a través de contractes indefinits.
- Subcontractar **empreses d'Economia Social i Solidària**.
- **Subrogar** la plantilla laboral.
- Contractar persones en situació d'**atur** o amb **dificultats especials d'inserció** laboral o d'**exclusió social**.

Campanya Roba Neta

Clean Clothes
Campaign

La **Campanya Roba Neta** és una xarxa internacional d'ONG, sindicats i organitzacions de persones consumidores, que treballa per millorar les condicions de les treballadores i treballadors de la indústria global de la confecció. Està present a 17 països europeus i col·labora amb més de 250 organitzacions de tot el món.
www.robanaeta.org

Críteris relatius a la minimització dels impactes sobre el medi ambient

És important la incorporació de requisits per reduir els impactes sobre el medi ambient i els riscos per a la salut de les persones que manipulen i produeixen els tèxtils. Es tindran en compte requisits sobre la limitació de la presència de substàncies químiques, l'ús de fibres naturals de producció ecològica, l'ús de fibres reciclades i que els productes hagin estat fabricats mitjançant processos respectuosos amb el medi ambient.

- Ecoetiquetes oficials que analitzen l'impacte del producte sobre el medi ambient: etiqueta ecològica europea –**Ecolabel**-, **Cigne Nòrdic** o equivalent.
- Estàndards que limiten l'ús de substàncies químiques dels productes tèxtils: **Oeko-Tex 100**, **Made in Green**, **Naturtextil IVN BEST** o equivalent.
- Certificats d'ús de productes de cotó i altres fibres naturals de producció ecològica: **GOTS**, **FLO** o equivalents.
- **Percentatge de fibres o elements reciclats** en els principals teixits.
- Gestió d'**embalatges reutilitzables** per al lliurament del vestuari.
- Gestió de la **roba en desús**.

QUÈ PODEU FER DES DE LA VOSTRA INSTITUCIÓ?

Reviseu les polítiques de compra de la vostra institució i els **critèris socials i ambientals** que s'hi apliquen. Milloreu-los i difoneu la informació als vostres equips.

Contacteu amb **SETEM Catalunya** si voleu més informació i/o recomanacions sobre com aplicar criteris socials i ambientals als vostres contractes: catalunya@setem.org

Consulteu el web de la **Campanya Roba Neta** per conèixer amb més detall els riscos i vulneracions de drets laborals a la indústria global del tèxtil:
www.robaneta.org

Consulteu el web de **Pam a Pam** per conèixer amb més detall els criteris que delimiten l'Economia Social i Solidària:
www.pamapam.org

EL PODER DE LA COMPRA PÚBLICA

PER GARANTIR
ELS DRETS HUMANS A LA
INDÚSTRIA TÈXTIL

XS

Setem

Carrer Bisbe Laguarda,4
08001 Barcelona
Telèfon: 93.441.53.35
www.setem.cat

@setemcat

/setemcatalunya

/setemcatalunya

/setemcatalunya

/setemcat